

Lietuvių kalbos ir literatūros olimpiada Lietuvos ir užsienio lietuviškų mokyklų mokiniam

2018 m.

11-12 klasės

Respublikinis turas

Užduočių atlikimo laikas – 2 val.

dalyvio kodas

Vertinimas:

I UŽDUOTIS

*Žemyne buvom paskutiniai
Pagoniško pasaulio dinozaurai,
Dabar – kieta fosilija
Europos uoloje,
Kirsta, kapota,
Keikta ir krikštyta,
Kraujuojanti –
Gyva!*

*Tokia yra istorija,
Tokia poezija –
Be krikšto drabužėlių,
Nuoga.*

Kazys Bradūnas, *Tokia yra istorija*

Atsakykite į klausimus:

1. Pakomentuokite įvaizdžio „kieta fosilija Europos uoloje“ prasmę.

Vertinimas

2. Kokia ryški meninės raiškos priemonė panaudota eilėraščio pirmajame posmelyje? Kokią stilistinę reikšmę ir semantinę prasmę ji suteikia?

3. Kokiuose lietuvių raštijos paminkluose pirmą kartą iškeliamas lietuvių krikšto klausimas?

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

Suma:

II UŽDUOTIS

Lentelėje pateikti baltų žemėse esančių gyvenamųjų vietų vardai. Antrame lentelės stulpelyje įrašykite baltų genties pavadinimą, kurios teritorijoje yra Jums lentelėje nurodytas gyvenamosios vietos vardas, o į trečią – įrašykite iš pateikto gyvenamųjų vietų vardų sąrašo tą miesto ar miestelio vardą, kuris taip pat yra Jūsų nurodytoje baltų genties teritorijoje.

Gyvenamųjų vietų vardai: Karaliaučius, Kretinga, Pakruojis, Šilalė, Zarasai.

Gyvenamosios vietos vardas	Baltų genties teritorija (reikia įrašyti)	Miestas, miestelis (reikia įrašyti)
Biržai		
Gumbinė		
Klaipėda		
Varniai		
Žagarė		

Lentelės pildymo pavyzdys

Gyvenamosios vietos vardas	Baltų genties teritorija	Miestas, miestelis, gyvenvietė
Ludza	latgaliai	Rēzeknė

Vertinimas

Vertinimas: Už kiekvieną teisingai nurodytą baltų genties pavadinimą ir tinkamai įrašytą miesto, miestelio vardą – po 1 tašką. Tais atvejais, kai nurodoma ne ta baltų gentis ar įrašomas ne tas miesto, miestelio pavadinimas, taškas neskiriamas.

Suma:**III UŽDUOTIS**

Šią draminę trilogiją laikyčiau savotišku nacionaliniu epu ar mitu apie mūsų pradžią, apie tuos pagrindinius elementus, iš kurių išaugo, nuo kurių prasidėjo tai, ką vadiname Lietuva.

Justinas Marcinkevičius

Atsakykite į klausimus:

1. Apie kokią draminę trilogiją čia kalbama?

Vertinimas

2. Kokia žymi ir populiari istorinė XX a. lietuvių drama Justiną Marcinkevičių paskatino imtis Lietuvos istorijos temų? Nurodykite autorių ir kūrinį.

3. Trumpai apibūdinkite pagrindinius Viljamo Šekspyro dramos bruožus.

4. Kokio žymaus XX a. lietuvių dramaturgo kūriniai labiausiai imitavo šekspyriškosios dramos modelį?

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas), 2 (atsakymas teisingas)

Suma:

IV UŽDUOTIS**Atsakykite į klausimus:**

1. Lietuvos vardas pirmą kartą paminėtas 1009 m. Kur ir kokia proga jis buvo paminėtas?

Vertinimas

2. Kokį prūsų kalbos dvibalsį atitinka atitinka lietuvių ir latvių kalbų *ie*, plg. lie. *diēvas*, la. *dievs*? Kokioje kitoje vakarų baltų kalboje buvo išlaikytas tas pats dvibalsis kaip ir prūsų kalboje, atitinkantis lietuvių ir latvių kalbų *ie*?

3. Kokia kalba, nepriklausanti indoeuropiečių kalboms, padarė didelę įtaką latvių kalbai, kuria kalbama Kuršo šiaurėje, Vidžemės šiaurės vakaruose, rytiniame Rygos įlankos pakraštyje? Kodėl?

4. Kuriame amžiuje pasirodė pirmosios latvių ir prūsų kalbų knygos? Kuriame amžiuje išspausdintas pirmasis lietuvių kalbos žodynas?

5. Kokia garsyno ypatybė, kuri taip pat būdinga vakarų, rytų aukštaičiams, pietų aukštaičiai skiriasi nuo žemaičių? Kokiose užsienio valstybėse yra (buvo) kalbama pietų aukštaičių patarme XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje?

6. Lentelėje įrašykite, kaip atskirų Lietuvos tarmių atstovai taria pateiktų žodžių garsus.

Žodis	pateikto žodžio dvibalsis, dvigarsis	kauniškiai (Šakiai)	telšiškiai (Telšiai)	varniškiai (Varniai)	uteniškiai (Utena)
duona	uo				
šlamštai	am				

Vertinimas: 1–5 klausimai: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas), 2 (atsakymas teisingas).

6 klausimas: už kiekvieną teisingai užpildytą eilutę (visi 4 atsakymai) skiriama po 2 taškus. Eilutėje teisingai parašius 2 ar 3 atsakymus skiriamas 1 taškas.

Suma:

V UŽDUOTIS

Perskaitykite pateiktas tekstų ištraukas ir atsakykite į klausimus.

1. *Kam stebitės, kodėl jūs nerimaujat?*

*Mane gyventi mokė sapnas,
Ir aš dar ir dabar bijau pabusti,
Ir vėl save urve ankštam regėti.
Kad taip nebūtų – aš ramiai sapnuosiu,
Nes sužinojau tiesą pagaliau –
Žmogaus visi darbai tėra tik sapnas,
Ir taip kaip sapnas jie pradingsta,
Todėl aš noriu visą išnaudot tą laiką,
Kurs sapne man skirtas.*

Pedras Kalderonas de la Barka, *Gyvenimas – tai sapnas*, ištrauka

2. *Sapne mes pamatom kitą, savo gyvenimo paslėptą pusę. Pranašingas sapnas yra fiziologiškai galimas daiktas. Mūsų praeitis palieka mumyse savo grynai materialius pėdsakus. Ir ant praeities, kaip tam tikru būdu paruoštoj dirvoj, auga žmogaus ateitis, vystosi jo tolimesnis kelias. Ir tą kelią mes tik sapne kartais pamatom, kai miegas atskiria mus nuo viso pasaulio. Pamatome, nors neaiškiai, kaip pro rūką, bet jau galime patys kai ką atspėti. Sapnas beveik visuomet esti simboliškas, ir mums tik reikia mokėti išsiaiškinti tuos jo simboliškus ženklus.*

Ignas Šeinius, *Kuprelis*, ištrauka

3. *Gyvybės jūra*

*Pasaulio plotį
Banga žalumo
Plačiai užliejo.
Žaliais kilimais
Kalnai nukloti,
Žali dvelkimai
Vasario vėjo
Po jauną žemę
Sapnus nešioja...*

*Sapnai tie skleidžias
Kaip žolių dūmas,
Kaip dainiaus balsas
Ore banguoja
Ir sėte sėja
Vylingas dūmas,
Jausmus vylingus
Aplinkui sėja.*

Kazys Binkis, *Žalumo banga*, ištrauka

Atsakykite į klausimus:

1. Perskaitykite šias tris literatūros kūrinių ištraukas. Visas jas vienija sapno įvaizdis ir tema. Nurodykite, kokiai literatūros epochai arba literatūros srovei priklauso kiekvienas iš šių kūrinių.

Vertinimas

Užduoties tęsinys kitame lape

Užduoties pradžia ankstesniame lape

Vertinimas

2. Trumpai pakomentuokite, kaip pateiktose ištraukose interpretuojamas sapnas bei kaip sapno įvaizdis ir tema kiekvienoje iš jų reprezentuoja skirtingų epochų bei literatūrinių stilių tendencijas.

3. Koks Lietuvos miestas, anot mito, buvo įkurtas susapnavus sapną?

4. Kieno ir iš kokio šaltinio yra šie žodžiai: „Tad budėkite, nes nežinote, kada grįš namų šeimininkas: ar vakare, ar vidurnaktyje, ar gaidgydystėje, ar rytmetį, kad netikėtai sugrįžęs nerastų jūsų miegančių.“

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas), 2 (atsakymas teisingas)

Suma:**VI UŽDUOTIS**

Ar yra kas nors gražiau, kaip šiltos ankstyvos rudenio popietės? Saulei jau neliko nė ketvirtadalio dangaus kelio, ir ji iš šono atsargiai šildo jum veidą. Jūs nejaučiate ore vasaros tvanko, bet vien lygių, ramių šilumėlių, kuri jus gaivina, kuri jus skatina judėti, juoktis ir dainuoti. Suartos rugienos kvepia drėgna žeme. Nuganytos pievos sausai atsiliepia po jūsų kojomis. Jūs galite eiti kur akys neša – niekas nieko jums nesisakys, ir niekur jūs nerasite jokios kliūtis. Kur ne kur parudavusių linų ruožas, kur ne kur pajuodavusių dobilų sklypas, kur ne kur dar tebežaliuojančių bulvių laukas; bet ir per jį žengdami didelės skriaudos nepadarysite. Rudenio laukų laisvė – plati ir miela, kaip jūsų norai, kaip jūsų svajonės.

V. Mykolaitis-Putinas, *Altorių šešėly*, ištrauka**Atsakykite į klausimus:**

1. Kas tekste yra skiriama brūkšniais?

Vertinimas

Užduoties tęsinys kitame lape

Užduoties pradžia ankstesniame lape

Vertinimas

2. Tekste yra lyginamųjų posakių vartojamų su jungtuku *kaip*. Parašykite dar bent du jungtukus, su kuriais sudaroma lyginamųjų posakių? Ką dažniausiai apibūdina lyginamieji posakiai su jungtuku *kaip*?

3. Pakomentuokite, kas sudėtiniame sakinyje (plg. *Jūs neįaučiate ore vasaros tvanko, bet vien lygiq...*) jungiama jungtukais ir įvardžiu.

4. Sakinyje *Saulei jau neliko nė ketvirtadalis dangaus kelio, ir ji iš šono atsargiai šildo jūm veidą* raskite trumpuosius skiemenis ir apibūdinkite, kas sudaro jų centrą.

5. Tekste radę priesaginės darybos daiktavardžius, kurių pamatas – daiktavardžiai, parašykite juos vienaskaitos vardininko forma, sukirčiuokite ir pateikite kirčiuotus jų pamatinius žodžius. Kokią reikšmę turi žodžiai, turintys priesagas, esančias Jūsų pateiktuose vediniuose?

6. Tekste vartojamas žodžių junginys *kur ne kur* (plg. *Kur ne kur parudavusių...*). Kokia kalbos dalis jis yra ir ką jis žymi?

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

Suma:

VII UŽDUOTIS

Perskaitykite eilėraščių ištraukas ir atsakykite į klausimus.

1. *Mano priemiestis. Šančiai. Neapykantos mokykla ir meilės.
Pro pirštus išslystantis laikas – lyg baltas pakrančių smėlis,
Ir pavasario klevas – kaip žalias, vingrus šešėlis.
Ir truputį sūrokos lūpos ir eilės.*

2. *Bet kartais stebuklo žvaigždė nupuola
ir po kupolu šqlančiam cirko pajacui,
ir bažnyčios fundatoriui Mykolui Pacui,
čia ant kalno pastačiusiam Petrą ir Povilą.*

*Bet kartais nustembam. Atmetam madą.
Iš kiemų, iš šiukšlynų ištrykstant sopraną
Lyg šaltinį išgirstam. Ir daros suprantama,
Kaip kasdienė kalba susilydo į maldą.*

Atsakykite į klausimus:

1. Kokios dvi žymios XX a. lietuvių poetės yra šių eilučių autorės?

Vertinimas

--

2. Pateiktose eilėraščių ištraukose poetės apdainuoja savo gimtųjų miestų aplinką. Nurodykite, kokie tai miestai, iš kokių detalių juos galime atpažinti?

--

3. Kokios praeities epochos ženklai minimi antrojoje ištraukoje? Kokių šios epochos meninės stilistikos ypatybių galime pastebėti pateiktame eilėraštyje?

--

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

Suma:

--

VIII UŽDUOTIS

Lentelėje pateikti sakiniai ar teksto atkarpos su vartojamais naujažodžiais iš Lietuvių kalbos naujažodžių duomenyno (žr. naujazodziai.lki.lt). Raskite naujažodžius ir nurodykite jų reikšmę.

Sakiniai ar teksto atkarpos, kur vartojama naujažodžių	Naujažodis	Naujažodžio reikšmė
Pasaulinės tendencijos rodo, kad miestai vis labiau skyla į pacentrius, iš kurių vienas – Naujamiestis. Jis yra ir arti miesto centro, ir turi daug nebetinkamų pastatų, ir gerą susiekimo sistemą.		
Patikrinus žaibosaugos įrangą ir magnetinėje kortelėje užfiksuotus duomenis paaiškėjo, kad rekordinės galios žaibas prietaisų nesugadino – pajuodavo tik žaibolaidžio stiebas ant stogo.		
Premjero žodžiais, kainos kyla dėl klimato kaitos: pasaulis „dykumėja“, pasėlių plotai mažėja, burnų daugėja (ypač – Kinijoje ir Indijoje). Tai ir esanti priežastis, dėl ko kyla kainos.		
Seimo Antikorupcijos komisijos pirmininko pavaduotoja Agnė Bilotaitė paprašė į artimiausio posėdžio darbotvarkę įtraukti klausimą dėl Pajūrio regioninio parko Karklės draustinyje veikiančio elnyno atsiradimo teisėtumo.		
Tai, žinoma, rodo, kad Dovydaitis buvo ne tiek originalus mokslo kūrėjas, kiek veiklus ir uolus mokslo perteikėjas Lietuvai, arba kaip Girnius sako, Lietuvos mokslintojas, kuris karštai norėjo, kad Lietuva greitai tempu taptų mokslinga ir šviesi, laisva ir tikinti (...).		
Varžybose labai gerai imtyniavo ir įtikinamai visus varžovus įveikė du trenerio A. T. auklėtiniai: kuršėniškiai K. K. (svorio kategorija iki 58 kilogramų) ir M. G. (iki 100 kg).		
Visada tie patys personažai: ramiai kalbantys, gražiai besišypsantys projektažmogiai, mikliai braižantys lenteles ir grafikus ir gyvenantys nuo vieno Europos grantu iki kito, kurių kalboje dažniausiai pasitaikanti frazė „gauti finansavimą“ ir „įsisavinti lėšas“.		

Vertinimas

Užduoties tęsinys kitame lape

Užduoties pradžia ankstesniame lape

Vertinimas

Sakiniai ar teksto atkarpos, kur vartojama naujažodžių	Naujažodis	Naujažodžio reikšmė
Zoologijos sodo lankytojai tiki, kad Lietuvoje gyvenantis aukštaūgis gyvūnas Pasaulio vyrų krepšinio čempionate orakulo sugebėjimais nenusileis kolegai iš Vokietijos – futbolo čempionato rungtynių rezultatus atspėdavusiam aštuonkojui Pauliui.		

Iš lentelėje įrašytų naujažodžių raskite priesaginiu darybos būdu atsiradusius žodžius ir paaiškinkite jų darybą: nurodykite jų pamatinius žodžius ir priesagas.

Vertinimas: Už kiekvieną rastą naujažodį ir tinkamai nurodytą jo reikšmę – 1 taškas.
Už kiekvieną tinkamai darybiškai paaiškintą žodį – po 1 tašką.

Suma:**IX UŽDUOTIS**

Pateikti žymių lietuvių ir užsienio literatūros kūrinių personažų apibūdinimai. Nurodykite personažo vardą, autorių ir kūrinio pavadinimą.

Apibūdinimas	Personažas	Autorius	Kūrinio pavadinimas
Idealistas riteris, gyvenantis iliuzijų pasaulyje ir kovojantis už tiesą.			
Malūne dirbantis buvęs vargonininkas, patyręs nelaimingą meilę.			
Kaimo siuvėjas, pasakojantis apie įvairias apkeliautas Lietuvos vietas.			
Viduramžių vienuolis, tiriantis viename Italijos vienuolyne įvykdytas žmogžudystes.			

Vertinimas

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas arba jo nėra), 1 (teisingai nurodyti vienos arba dviejų skilčių atsakymai), 2 (teisingai nurodyti visų trijų skilčių atsakymai)

Suma:

X UŽDUOTIS

Mūsų esmėje sušvis ypatinga šviesa, kuri prisunks visą mūsų asmenybę, nušvies visą aplinką, visą gyvenimą. Šitą būseną geriausiai vadysime tikėjimu.

Jisai griežtai skiriasi nuo protavimo ir supratimo. Kur to yra, čia ir abejonė darbuojasi. Čia ji turi darbuoties. Nesą tik taip tegali protas miklinties.

Tikėjimas yra kito laipsnio dalykas. Jis su išmintimi yra dvynūčiu. Nereikia tikėjimą sukeisti su sutikimu. Kurs su visu sutinka, tas teisybės neprieis. Tikėjimas yra artimesnis pasitikėjimui. Galima jį vadinti šiluma, kurioje atsiskleidžia esmė viso to, kas esti.

Iš to išeina nauja būsena. Žmogui nebereikia gyvenime ieškoti, klaidžioti, viso ko bandyti, mėginti. Žmogui sušvinta jo gyvenimo prasmingumas.

Visas žmogaus amžius atrodo tada labai svarbus. Jis nėra tiktai žaismas, bet būtina žmogaus esmės gyvėjimo sąlyga. Ir dabar visi žmogaus žygiai taiko į aiškius tikslus.

Žmogus yra visiškai vieningas savo viduje.

Vydūnas, *Gimdymo slėpiniai*, ištrauka

Atsakykite į klausimus:

1. Tekste vartojamas žodis *dvynūčiu* (plg. *Jis su išmintimi yra dvynūčiu*). Nurodykite, ką jis reiškia ir kokia yra jo kalbos dalis. Kokia skaičiaus forma tekste jis yra vartojamas?

Vertinimas

2. Tekste vartojamas veiksmažodis *esti* (plg. *...to, kas esti*). Jį sukirčiavę, parašykite bendrinėje kalboje jo vartojamą bendraties formą. Kokį laiką ir asmenį žymi tekste pateikta veiksmažodžio forma?

3. Tekste vartojamas įvardis *jisai* (plg. *Jisai griežtai skiriasi...*). Kokios formos yra šis įvardis? Pateikite tokią pačią šio įvardžio vyriškos giminės daugiskaitos formą vardininko linksniu.

4. Tekste vartojamas žodis *visiškai* (plg. *Žmogus yra visiškai vieningas...*). Kokios tai kalbos dalies žodis ir iš kokios kalbos dalies jis yra padarytas? Ar Jūsų nurodyta kalbos dalis yra išvestinis žodis? Jeigu taip, tai kokios kalbos dalies žodis yra jo pamatas?

5. Tekste vartojamas priešdėlinis veiksmažodis *nebereikia* (plg. *Žmogui nebereikia gyvenime...*). Kokia reikšmė vartojamas sudėtinis priešdėlis? Iš kokių kalbos dalių yra atsiradusios sudėtinės priešdėlio dalys?

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas), 2 (atsakymas teisingas)

Suma:

XI UŽDUOTIS

Toliau pateikti lietuvių kalbos daiktavardžiai ir nurodytos jų reikšmės: *aušra* „dienos švitimas, aušimas“, *ėdra* „ėdesys, maistas“, *plėtra* „plėtimasis, plėtotė, raida“, *dribšas* „kas sudribęs, drimba“, *ilgšis* „didelis, aukšto ūgio žmogus“, *kepuršė* „prasta kepurė“, *migšas* „miegalius, snaudalius“, *plepkus* „plepys“, *purkšna* „smulkus lietus, dulksna“, *rukna* „susiraukėlis, pikčiurna“, *suskis* „kas nusęs, nusigyvenęs“, *susna* „sūnykęs, nusęsęs gyvulys ar šiaip koks padaras“, *šalna* „nedidelis pašalimas, šaltis“, *šiauškis* „pasišiaušėlis“, *tupkus* „kas daug tūpčioja vietoje, tupinėja“.

Atsakykite į klausimus:

1. Kuo darybiškai yra panašūs visi pateikti žodžiai? Kuo panašios visų pateiktų žodžių priesagos?

Vertinimas

2. Raskite bent du iš daiktavardžių nepadarytus žodžius, kurie nėra asmenų pavadinimai. Kokios kalbos dalies žodžiai yra jų darybos pamatas?

3. Kuo darybos pamato požiūriu panašūs Jums pateiktas žodis *dribšas* „kas sudribęs, drimba“ ir daiktavardis *drimbšas* „kas sudribęs, drimba“. O kuo skiriasi šių žodžių darybos pamatas?

4. Sąrašė raskite bent du vyriškosios giminės žodžius, kurie galūne skiriasi nuo tos pačios reikšmės moteriškos giminės žodžių. Kokia yra ši moteriškos giminės žodžių galūnė?

5. Lietuvių kalboje vartojami daiktavardžiai *trepkuvienė* „nuolat trepsinti vietoje, nieko greitai nepadaranti moteriškė“, *tupkuvienė* „iš lėto dirbanti moteriškė“, taip pat vartojamos moterų pavardės su *-uvienė*. Pakomentuokite, iš kokių žodžių yra daromi šių priesagų vadiniai, kurie gali būti ir bendriniai, ir tikriniai žodžiai. Pateikite dvi moterų pavardes, turinčias šią priesagą.

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas), 2 (atsakymas teisingas)

Suma:

XII UŽDUOTIS

Daugiau kaip dvidešimt metų šiame mieste išgyvenę europiečiai italų bei prancūzų pirkliai tvirtino, – mes juk suskaičiuoti negalėjome, – kad Naujamiestyje yra trisdešimt tūkstančių privačių namų. Pridėjus priemiesčius, Senamiestį, Bulhachą ir daugybę mažesnių namelių, susidarys du šimtai tūkstančių. Gatvių esą šešiolika tūkstančių. Šventovių arba dailesnių mečečių su bokštais yra šeši tūkstančiai aštuoni šimtai, neskaitant tų mažųjų be bokštų, kartais ir be stogų; tų taip pat nemažai. Tikrai viename priemiestyje pilies papėdėje, esančiame į rytų pusę, yra tūkstantis du šimtai mečečių. Kitame priemiestyje, į pietus, – septyni šimtai. Iš jų dauguma yra tokių, kurias žymieji tos šalies žmonės pasistatė savo kūnams palaidoti. Tačiau primena, kad žymiosios, ypatingesnės šventovės esančios kadaise pastatytos krikščionių, kol ta karalystė dar nebuvo patekusi į bedievių saracėnų rankas.

Mikalojus Kristupas Radvila Našlaitėlis, *Kelionė į Jeruzalę*, ištrauka.

Atsakykite į klausimus:

1. Kokios šalies, kurioje savo kelionės metu M. K. Radvila Našlaitėlis praleido daugiausiai laiko, didžiausias miestas čia aprašomas? Nurodykite šalį ir miestą.

Vertinimas

2. Kokios religijos aplinka aprašoma ištraukoje?

3. Kada vyko Radvilos Našlaitėlio kelionė? Nurodykite amžių.

4. Ištraukoje Radvila Našlaitėlis mini mečetas, žymių žmonių pasistatytas kaip laidojimo vietas. O kur ir kokią bažnyčią, kurioje nurodė save palaidoti, įkūrė pats Našlaitėlis?

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas), 2 (atsakymas teisingas)

Suma:

XIII UŽDUOTIS**Jums pateikti žodžiai *lysti* ir *lįsti*. Atsakykite į klausimus:**

1. Kokios yra pagrindinės šių žodžių reikšmės? Ar šie žodžiai yra giminiški?

Vertinimas

2. Kodėl žodis *lįsti* rašomas su nosine? Ar veiksmažodžio *genda* bendraties kamiene reikalinga nosinė? Kodėl?

Užduoties tęsinys kitame lape

Užduoties pradžia ankstesniame lape

Vertinimas

3. Iš pateiktų žodžio sąrašo išrinkite po du, kurie yra *lysti* ir *lįsti* sinonimai. Žodžių sąrašas: *blogti, džiūti, menkti, kiauksėti, kopti, linksėti, liumpėti, pastypti, sagyti, smegti, smeigti, smigti, tvinkčioti, varvėti.*

4. Su kokiais tais pačiais priešdėliais iš abiejų veiksmažodžių galima padaryti prasmingų priešdėlinių vedinių? Nurodykite bent du priešdėlius.

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

Suma:**XIV UŽDUOTIS**

Taip, tai jos klevo kamienas, dar ne storesnis už vartų stulpą. Ir švelni dar žievė, ir šaknys dar švelnios, nesukietėjusios, nedrąsiai imančios iš žemės drėgmę ir vėsq. O paskui – metai po metų – šiurkštyn, tvirtyn, gilyn, platyn. Jau taip giliai, kad giliau už trobos pamatus, ir pro pamatus – po pačia troba. Ir dabar ant tų šaknų paklotos grindys, ant grindų – lova, o lovoje – ji pati: pasenusi, sudžiūvusi.

Atsakykite į klausimus:

1. Kokios klasikinės lietuvių apysakos ištrauka čia pacituota? Nurodykite autorių ir kūrinio pavadinimą.

2. Koku laikotarpiu šis kūrinys buvo parašytas ir kokia pagrindinė jo tema?

3. Kokio archajinio mitologinio įvaizdžio aspektai yra plėtojami tiek visame kūrinyje, tiek pacituotoje ištraukoje? Ką šis įvaizdis reiškia?

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

Suma:

XV UŽDUOTIS

Jums pateiktuose sakiniuose yra tropų (pabraukti žodžiai, vartojami perkeltine reikšme) – metaforų ir metonimijų. Lentelėje nurodykite tropo rūšį ir trumpai paaiškinkite, kas yra tropo pagrindas (kaip susidarė tropas).

Sakiniai	Tropo rūšis	Paaškinimas
Džiaugės <u>Anykščiai</u> , džiaugės į šilą žiūrėjo, svetimuos miškuos malkų pirkų važinėjo. (A. Baranauskas).		
Miškas verkia didžiagirių: baisūs <u>kirviai</u> jas išskynė. (Maironis)		
Monika <u>kukavo</u> lyg gegužė, apkabinusi Pašušvytę. (P. Cvirka)		
Taip svietas, neapkęsdamas visokių naujenybių, su neapykanta pasitiko ateinančią dirbti žemę <u>geležį</u> . (M. Katkus)		
Vis dėlto juos gąsdino slaptai pasirodžius iš centro revizoriaus, aukšto pono <u>skrybėlė</u> . (P. Cvirka)		
Žiema užklojus <u>baltais patalais</u> nukas jųsų pumpurą žalią. (Maironis)		

Vertinimas

Lentelės pildymo pavyzdys:

Sakiniai	Tropo rūšis	Paaškinimas
Krykštė, kuždėjo, visa <u>troba</u> užė: nei susikalbėti negalėjai, nei nieko suprasti. (Lazdynų Pelėda)	metonimija	vietoj veikėjo, t.y. žmonių, kurie atlieka veiksmą, nurodyta veiksmo vieta
Ten veida išbąla kaip drobė, <u>nukrinta šarma</u> ant plaukų. (S. Nėris)	metafora	atsirado pagal išvaizdos panašumą; plaukų žilumas dėl spalvos panašus į šarmą (yra kaip šerkšnas)

Trumpai paaiškinkite, kaip suprantate metaforą ir metonimiją.

Metafora –
Metonimija –

Vertinimas: už kiekvieną teisingą atsakymą – nurodyta tropo rūšis + pateiktas paaškinimas, taip pat už tinkamą metaforos, metonimijos – po 1 tašką. Neteisingai užpildžius nors vieną lentelės grafą, taškas už tą atsakymą iš viso neskiriamas.

Suma:

XVI UŽDUOTIS

Perskaitykite tris skirtingų poetų eilėraščių ištraukas. Nurodykite, apie kokių lietuvių rašytojų kūrybą arba gyvenimą jose tiesiogiai arba netiesiogiai užsimenama.

1. *Senatvė man į ausį pakuždėjo,
Jog vienąkart išnyksiu tarsi dūmas.
O kokią formą turi dūmas? Vėjo?
Ir kas tada soneto tobulumas?*

S. Geda, iš rinkinio *Sokratas kalbasi su vėju*

Vertinimas

2. *Kopa šnarėdama į priekį slinko.
Pajuto Liudvikas, kaip ji apsėmė kojas.
Bet šitas smėlis buvo šaltas, slėgė.
Matyt, tai buvo ne vaikystės smėlis.
O laikas – šaltas, abejingas laikas...
Reikėjo trauktis, žengt atgal.
Bet kojos nebeklausė – jos įaugo
Į šaltą laiką lyg į dirvą.*

Just. Marcinkevičius, iš ciklo *Užpustyta tėvynė*

3. *Ten arfom gros šviesusis Apolonas
Neronas Romą tau padegs gražiai
ir aukštins žvakę žydrinio kaštono
su angelais giedodami gaidžiai*

A. Marčėnas, iš rinkinio *Pasauliai*.

Vertinimas: už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas.

Suma: